

njena dejavnost omejena le na tedanjo Kranjsko.

Naslednja stopnja v preučevanju biodiverzitete je sistem monitoringa (Valentina Turk). Čeprav je na srečanju sem ter tja še vedno strašilo *"porušeno naravno ravnotežje"*, pa so avtorji dinamiko populacij obravnavali skozi prizmo dogodkov v neuravnoteženih in dinamičnih sistemih. Časovna dimenzija je v takšnih primerih večna omejitev. Enega takšnih pojavov, namreč populacijsko eksplozijo črnega morskega ježa v letih 1972/73, katere posledice so bile uničujoče za makrobentoske alge, je k sreči že spremljala nekaj let prej ustanovljena MBP (A. Vukovič). Trendi pa nakazujejo, da bodo okolijske spremembe hitrejšje, kot so bile doslej. V Jadranu se je povprečna letna temperatura v letih 1881-1990 povečala za 0,31°C, od česar gre večji del dviga (0,27°C) na račun zadnjega pol stoletja (Dulčić s sodelavci). V tem času se je povečala slanost, zmanjšala pa količina padavin. Tržaški zaliv je ranljiv že zaradi samih naravnih danosti (A. Malej), zato lahko tu pričakujemo najhitrejšje in največje spremembe. Gre za cel niz pojavov, ki so vse prej kot samo akademski: cvetenje, sluz, pomanjkanje kisika. V zadnjih 25-ih letih je v Jadran vdrl niz termofilnih ribjih vrst. Mnoge vrste rib, ki so bile še do nedavna redke, so danes pogoste, nekdanje številčne vrste pa izginjajo.

Ena izmed možnosti ohranjanja morskih ekosistemov so zavarovana območja. Čeprav so takšna območja eno najučinkovitejših sredstev za ohranjanje biodiverzitete in situ (A. Sovinc), pa ne bodo mogla preprečiti posledic ogrevanja okolja. Ob dejstvu, da je na slovenski obali ohranjenega samo še 18% naravnega obrežja (R. Turk), pa je pomen morskih parkov in rezervatov kljub temu nesporen. Degradirane ekosisteme je mogoče tudi restavrirati in s tem povečati njihovo nosilno kapaciteto. Ena izmed možnosti je graditev umetnih podvodnih grebenov (U. Fonda).

Referati in posterji so odsevali izjemno kompleksnost problematike preučevanja in ohranjanja biodiverzitete v slovenskem morju. Izzivi so veliki in številni. To se kaže tudi v priporočilih in pobudah, ki so jih sprejeli udeleženci srečanja. Zaključki so sledeči:

- Preučiti možnosti trilateralnega sodelovanja med Slovenijo, Hrvaško in Italijo o vzpostavitvi skupne podatkovne banke o biodiverziteti severnega Jadrana.

- Urediti varstveni režim v zavarovanih območjih slovenskega morja.

- Implementirati priporočila Džakartske listine.

Pobude:

- Slovenijo je treba vključiti v mednarodni program dolgoročnih ekoloških raziskav (ILTER; International Long-Term Ecological Research).

- Uresničitev projekta postavitve umetnih podvodnih grebenov na dveh lokacijah (poskusna in kontrolna postaja) v omejenem obsegu in z rednim spremljanjem procesov (monitoring).

- Postavitev podvodne učne poti v Piranskem zalivu.

Organizatorji so izbrali pravo tematiko za "naš čas", poleg tega pa so zagotovili strokovno visok nivo predstavitev. Skupaj z gostoljubnostjo je to dobro zagotovilo, da bo srečanje ostalo udeležencem v lepem spominu, Zbornik referatov pa mu daje trajnejšo vrednost. Morska biološka postaja je ponovno dokazala, da skupaj z Znanstveno-raziskovalnim središčem iz Kopra in revijo Annales vključuje obalo v samo središče naravoslovne dejavnosti na Slovenskem.

Robert Turk

BARVE ZALIVA

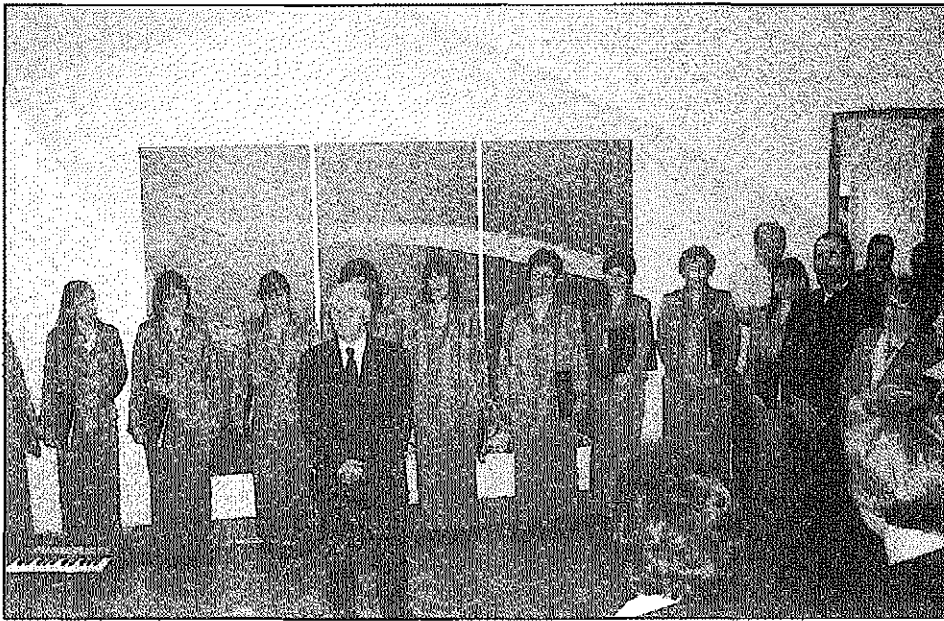
Obalne galerije, 15.4. - 5.5. 1999

Avtorji: Valentina Turk, Alenka Malej & Aleš Sedmak

Morje, Leto oceanov, trideset let Morske biološke postaje v Piranu - to so bili poglavitni razlogi, ki so botrovali postavitvi razstave *Barve zaliva* v prostorih Obalnih galerij v Piranu. Dogodek, vreden posebne pozornosti in občudovanja. Najprej zato, ker je razstava namenjena predstavitvi raziskovanja in varovanja morja, dejavnostim, ki se na tak način redko - če sploh kdaj - predstavijo širši javnosti. Drugič zato, ker je razstava rezultat sodelovanja dveh, na prvi pogled zelo različnih strok - morske biologije (fizike, kemije idr.) in likovne umetnosti. In tako kot je bogastvo narave rezultat njene različnosti, tako se je pri razstavi različnost sodelujočih strok zlila v pravo bogastvo fotografij, podatkov, postavitev, občutkov, vtisov in barv. Avtorji razstave so z izjemnom občutkom zbrali in ustrezno oblikovali najpomembnejše informacije o nastanku in razvoju Morske biološke postaje ter o bioloških, kemičnih in fizikalnih značilnostih ekosistema Tržaškega zaliva. Dodali pa so tudi manj prijetna dejstva o posrednih in neposrednih vplivih človekovih posegov in aktivnosti v obrežnem pasu in njegovem neposrednem zaledju.

Pregled dogajanj v Severnem Jadranu sega daleč nazaj, v čase, ko je bila morska gladina približno 10 m nižja kot je danes in je kopno segalo do današnjega Zadra oz. Ancone. Sprva hitro dvigovanje morske gladine - 10 in več metrov v tisoč letih - se je pred približno 5000 leti upočasnilo. Tako se je morska gladina od rimskih časov do danes dvigovala v povprečju le za 1 mm na leto. Ne veliko, vendar dovolj, da so se v ostanke njihovih pristanšč in vil sčasoma naselili prebivalci morskih prostranstev.

V ne tako daljni preteklosti pa so se na slovensko obalo naselili tudi prvi raziskovalci morja. Majhna skupina biologov je pred tridesetimi leti postavila temelje današnje mednarodno uveljavljene Morske biološke postaje. Fotografije in besedila seznanjajo obiskovalca z začetki raziskav, njihovim razvojem ter tudi programi za bodočnost. V zvezi z zgodovino raziskav morja velja posebej omeniti zelo natančno in skrbno izdelan algarij



Dr. Lojze Marinček, minister za znanost in tehnologijo RS, je 15. 4. 1999 uradno odprl razstavo Barve zaliva ob tridesetletnici Morske biološke postaje v Piranu (Foto: V. Bernetič).

On April 15th 1999, at the 30th anniversary of the Marine Biological Station Piran, the exhibition Colours of the Bay was officially opened by Dr. Lojze Marinček, Slovene Minister of Science and Technology (Photo: V. Bernetič).

iz leta 1884, delo Antonia Zaratina, vodje moške ljudske šole v Poreču.

Pomemben del razstave je namenjen prikazu značilnega morskega profila slovenskega morskega obrežja, od strme flišne stene, preko abrazijske terase in bibavičnega pasu do sedimentnega dna. V prikaz so vključeni tudi najbolj značilni predstavniki morskega življa, ki pa so poimenovani le s svojimi strokovnimi - latinskimi imeni. Pripis slovenskih imen bi bil nedvomno dobrodošel, saj je razstava namenjena tudi in predvsem nestrokovni javnosti. Najpogostejše rastlinske in živalske vrste Tržaškega zaliva pa lahko obiskovalci razstave spoznavajo tudi s pomočjo stalne projekcije prekrasnih podvodnih diapozitivov Marjana Richterja. Posebna pozornost je posvečena prehrabni verigi morskega ekosistema in vlogi posameznih organizmov v njej - od bakterij in planktonskih organizmov pa do tistih plenilcev, ki kraljujejo na samem vrhu.

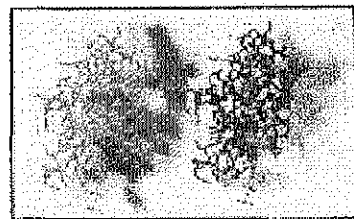
"Morska" razstava vsekakor ne bi bila popolna brez prikaza nekaterih pojavov, ki so se v preteklih letih dodobra prevetrili in razburkali dokaj pasiven odnos pretežnega dela slovenske javnosti do morja. Govora je seveda o množičnem pojavu meduz, intenzivnem "cvetenju" morja, pojavu sluzastih agregatov ter občasnem pomanjkanju kisika v pridnenih delih zaliva. Iz prikazanega gradiva je razvidno, da so bili (in so še) omenjeni pojavi deležni velike pozornosti ne le v javnosti, pač pa tudi v znanstveno raziskovalnem delu Morske biološke postaje. Dokončnih odgovorov o vzrokih in

mehanizmi sicer obiskovalci ne bodo prebrali, slutiti pa je opozorilo, da modrega planeta ne poznamo dovolj, in da bi moralo biti naše poseganje vanj veliko bolj razumno in previdno.

Tudi zaradi omenjenega sporočila je razstava več kot dobrodošla. Morje se - za razliko od kopnega - namreč še vedno obravnava kot (ne)prostor, v katerem lahko vsakdo počne kar hoče - se kopa, pluje, lovi, nabira, nasipava in ga ob vsem tem še izdatno onesnažuje.

Tamara Lah

REPORT ON THE THIRD MEETING OF SLOVENIAN BIOCHEMICAL SOCIETY



The Slovenian Biochemical Society (SBS) was established in 1993 after splitting from the Yugoslav Biochemical Society as a consequence of political separation and declaration of independence of Slovenia. The first meeting was held in 1995 in Portorož, the second